

โจทก์ฟ้องว่า จำเลยดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเมื่อวันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๕ ต่อมาวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๖ มีพระราชกฤษฎีกายกยอสมญาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๖ จำเลยยังคงรักษาการในตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย จึงเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เจ้าหน้าที่ของรัฐ เจ้าพนักงานของรัฐ และเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา มีอำนาจหน้าที่เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการในกระทรวงมหาดไทย และรับผิดชอบในการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และผลสัมฤทธิ์

ของงานในกระทรวงให้สอดคล้องกับนโยบายที่คณะรัฐมนตรีแถลงไว้ต่อรัฐสภา หรือที่คณะรัฐมนตรีกำหนดหรืออนุมัติ และมีอำนาจสั่งราชการและบังคับบัญชาเพื่อให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของรัฐมนตรีตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๐ และมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบำบัดทุกข์บำรุงสุข การรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน การอำนวยความสะดวกของสังคม การส่งเสริมและพัฒนาการเมืองการปกครอง การพัฒนาการบริหารราชการส่วนภูมิภาค การปกครองท้องถิ่น การส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นและพัฒนาชุมชน การทะเบียนราษฎร ความมั่นคงภายในกิจการสาธารณภัย และการพัฒนาเมืองและราชการอื่นตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทยหรือส่วนราชการที่สังกัดกระทรวงมหาดไทย ตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวงทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๓๐ เมื่อระหว่างวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ถึงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ เวลากลางวันและกลางคืนต่อเนื่องกัน จำเลยกระทำความผิดต่อกฎหมาย กล่าวคือ วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ นายธงชัย แสงประทุม เจ้าพนักงานปกครองจังหวัดชำนาญการ สังกัดปกครองจังหวัดนครราชสีมา ทราบข่าวว่าจะมีการชุมนุมของกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) ที่อาคารลิปตพัลลภฮอลล์ สนามกีฬาเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา จังหวัดนครราชสีมา ในวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ จึงจัดทำบันทึกรายงานสถานการณ์ดังกล่าว โดยมี นายชยวุธ จันทร รองผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา รักษาการแทนผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา เป็นผู้ลงนามบันทึกข่าววิทยุในราชการกรมการปกครองถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และเสนอแนวทางปฏิบัติจัดเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองติดตามความเคลื่อนไหวและแจ้งตำรวจภูธร จังหวัดนครราชสีมาจัดเจ้าพนักงานตำรวจดูแลความสงบเรียบร้อยเพื่อเสนอให้จำเลยทราบโดยจัดส่งไปยังจำเลยทางโทรสาร ซึ่งจำเลยทราบหรือควรจะได้ทราบแล้วว่าจะมีการชุมนุม จำเลยย่อมต้องใช้กลไกของระบบราชการหรือมีข้อสั่งการอย่างใดอย่างหนึ่งที่กฎหมายให้อำนาจไว้ เพื่อกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งในการรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนตามอำนาจหน้าที่ แต่จำเลยมิได้มีข้อสั่งการใด วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ช่วงบ่าย จำเลยเดินทางไปเข้าร่วมการชุมนุมดังกล่าว ซึ่งได้มีการถ่ายทอดสดผ่านดาวเทียมของสถานีโทรทัศน์ช่องเอเซียฮัพเดทไปทั่วประเทศ แกนนำการชุมนุมกล่าวปราศรัยในลักษณะให้มีการแบ่งแยกประเทศและสั่งให้มีการรวมตัวกันเพื่อไปปิดล้อมองค์กรอิสระต่าง ๆ จนเมื่อเวลา ๑๗.๐๖ นาฬิกา นายณัฐวุฒิ ใสยเกื้อ แกนนำกลุ่ม นปช. กล่าวปราศรัยและแจ้งแนวทางและข้อเสนอแนะของกลุ่ม นปช. ต่อผู้ชุมนุมและจำเลยมีใจความว่า “นายกรัฐมนตรีผู้มาจากการเลือกตั้ง

และถูกปฏิบัติอย่างสองมาตรฐานจากองค์กรอิสระ ไม่ต้องไปรับทราบข้อกล่าวหาที่ ป.ป.ช. หากมีการวินิจฉัยกรณีใด ๆ จากองค์กรอิสระที่ขัดกับหลักยุติธรรม ขาดความชอบธรรม ให้รัฐบาล ให้นายกรัฐมนตรีแสดงอารยะขัดขืนไม่ยอมรับการใช้อำนาจอันอยู่ใต้ธรรมขององค์กรอิสระ ให้รัฐบาลพิจารณาสถานที่และเตรียมความพร้อมหากจำเป็นต้องตั้งที่ทำการรัฐบาลในภาคเหนือหรือภาคอีสาน หากสถานการณ์ร้ายแรงบานปลาย ให้รัฐบาลดำเนินการตั้งรัฐบาลพลัดถิ่นเพื่อต่อสู้เพื่อระบอบประชาธิปไตย ถ้ามีการนัดชุมนุมใหญ่ หรือเคลื่อนขบวนเข้ากรุงเทพมหานคร ให้ นปช. เคลื่อนไหวอย่างเสรีได้เต็มที่แบบที่ กปปส. ทำ อย่ากล่อมบ้านใครก็กล่อม อย่าปิดหน่วยงานไหนก็ปิด อย่าประกาศตั้งกองกำลังไล่ล่าใครก็ตั้ง ก็ล่า อยากจะปิดถนนก็สายก็ปิดได้ อยากจะทำอะไรแบบที่สุเทพกับพวกทำขอให้ทำตามสบาย เพราะคำพิพากษาได้คุ้มครองไว้ ถ้าถึงเวลาเข้ากรุงเทพฯ เหตุการณ์คับขันสถานการณ์ได้เสียประกาศขัดขวางองค์กรอิสระทุกหน่วยงานทุกองค์กร ผมคิดว่าไม่น่ามีปัญหา เพราะ กปปส. ทำได้เราก็ทำได้ หลังจากวันนี้ดูทีวีติดตามการแถลงข่าวแล้ว ให้ท่านเตรียมความพร้อมอาจมีการวอร์มอัพกันที่ต่างจังหวัดก่อนแล้วเข้ากรุงเทพมหานครพร้อมกัน” หลังจาก นายณัฐวุฒิ กล่าวปราศรัยจบ จำเลยในฐานะหัวหน้าพรรคเพื่อไทยและในฐานะรักษาการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ซึ่งรับรู้ถึงการกระทำของแกนนำและกลุ่มผู้ชุมนุมทั้งหมด จำเลยกลับปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยกล่าวปราศรัยสนับสนุนการชุมนุมและยอมรับข้อเสนอที่ตรงข้ามซึ่งเป็นการขัดหรือแย้งกับหน้าที่และอำนาจของตน มีข้อความว่า “...วันนี้กลุ่มผู้นำทั้งหลายได้ออกมาเสนอข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่ คุณณัฐวุฒิได้สรุปให้ฟังนั้น ผมในนามของพรรคเพื่อไทยและรัฐบาลก็จะขอน้อมรับเอาข้อเสนอทุกข้อของท่านไปดำเนินการต่อร่วมกับพี่น้องประชาชนคนเสื้อแดงหมดทุก ๆ คน ของ นปช. ครับ เราต่อสู้ก็เพื่อรักษาไว้ซึ่งอำนาจอธิปไตย...ทุกคนในที่นี้ล้วนแล้วแต่เป็นแกนนำ ถ้าท่านใช้การแตกเซลล์จากหนึ่งคนหาให้ได้สิบคน สิบคนหาได้ร้อยคน ร้อยคนหาได้พันคน พันคนหาได้หมื่นคน หมื่นคนหาได้แสนคน แสนคนหาได้ล้านคน ทำได้ไหมครับพี่น้องครับ ผมเชื่อมั่นว่าท่านทำได้นะครับ ในฐานะผมเป็นนายทะเบียนอาวุธปืนนะครับ ...คนไทยเนี่ยมีอาวุธปืนอยู่ในประเทศสิบล้านกระบอกนะครับพี่น้องครับ เป็นอาวุธปืนที่ใช้สำหรับป้องกันตัวเอง เพราะฉะนั้น ใครที่จะดูถูกอำนาจพลังของประชาชนก็ให้มันรู้ไป ผมเชื่อมั่นว่าพวกเราทุกคนก็ต้องเตรียมความพร้อมทุกอย่างเพื่อเข้าสู่สถานการณ์แตกหัก และก็ยืนยันกับท่านได้นะครับว่ารัฐบาลก็จะยืนยันเคียงบ่าเคียงไหล่... ผมในฐานะหัวหน้าพรรคเพื่อไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยในคณะรัฐบาล เรารัฐบาลนี้มุ่งมั่นทำงานเพื่อพี่น้องประชาชน และจะทำงานต่อไปโดยไม่หวั่นไหว และจะไม่ยอมแพ้เด็ดขาด...”

ขณะที่จำเลยปราศรัยมีเจ้าพนักงานปกครองหรือหน่วยงานในบังคับบัญชาของจำเลยได้ร่วมสังเกตการณ์หรืออยู่ในสถานการณ์การชุมนุมด้วย จำเลยยังปราศรัยในลักษณะยุยงส่งเสริมเพื่อให้เกิดความวุ่นวายขึ้นในบ้านเมือง โดยมีมูลเหตุจงใจให้กลุ่มผู้ชุมนุม นปช. หรือผู้ที่ได้รับชมการถ่ายทอดสดผ่านดาวเทียมของสถานีโทรทัศน์ช่องเอเชียอาทิตยทุกจังหวัดทั่วประเทศ หลงเชื่อคล้อยตามออกมาร่วมกันกระทำการตามข้อเรียกร้องของกลุ่ม นปช. อันเป็นการล่อลวงละเมิดกฎหมายแผ่นดิน เพื่อให้เกิดความปั่นป่วนวุ่นวายขึ้นในบ้านเมือง เกิดความกระด้างกระเดื่องต่อระบบการปกครอง และเกิดความไม่สงบในประเทศ ทั้งที่จำเลยทราบดีอยู่แล้วว่าบ้านเมืองเกิดปัญหาความขัดแย้งและความแตกแยกของชนในชาติจนรัฐบาลต้องประกาศยุบสภาและประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรง ในเขตท้องที่กรุงเทพมหานคร จังหวัดนนทบุรี อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี และอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ จำเลยมีหน้าที่สั่งการอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อระงับยับยั้งมิให้เกิดความวุ่นวายขึ้นในบ้านเมือง แต่จำเลยกลับกระทำการเป็นปฏิปักษ์กับอำนาจหน้าที่ของจำเลย เพื่อสนับสนุนให้พรรคเพื่อไทยยังคงเป็นรัฐบาลต่อไป และเป็นไปเพื่อประโยชน์ทางการเมืองของพรรคเพื่อไทยที่จำเลยเป็นหัวหน้าพรรค จำเลยรับทราบข้อเสนอของกลุ่มผู้ชุมนุมที่มีเนื้อหาสรุปว่าขอให้นายกรัฐมนตรีไม่ต้องลาออก ให้เร่งแก้ไขปัญหาโครงการรับจำนำข้าว ให้เร่งจับกุม นายสุเทพ เทือกสุบรรณ และแกนนำ นายกรัฐมนตรีไม่ต้องไปรับทราบข้อกล่าวหาของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ให้เปิดเผยรายชื่อบริษัทหรือผู้สนับสนุน คณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงปฏิรูปประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) เพื่อจะได้ดำเนินการต่อต้านสินค้า หากมีสถานการณ์รุนแรง ให้ประกาศชดดาวนองค์กรอิสระทุกองค์กร ให้จัดตั้งองค์กรเงา เช่น กสม. เเง และอธิการบดีเงา ให้มวลชนเตรียมพร้อมตลอดเวลา แต่ยังไม่ได้นัดหมายการเคลื่อนไหว แต่จำเลยกลับปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ เพิกเฉยไม่สั่งการเพื่อระงับยับยั้งมิให้เกิดความวุ่นวายปั่นป่วนขึ้นในบ้านเมือง จนเป็นเหตุให้มีกลุ่มชุมนุมเดินทางเข้ามาชุมนุมเรียกร้องยังพื้นที่กรุงเทพมหานคร และปิดล้อมสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และมีการนำป้ายผ้าไวโอลที่ปรากฏข้อความว่า “ประเทศนี้ไม่มีความยุติธรรม กูขอแยกเป็นประเทศล้านนา” ไปติดไว้บริเวณสะพานลอยข้ามถนนสายพิษณุโลก - นครสวรรค์ บริเวณหน้าวัดจุนนาง หมู่ที่ ๔ ตำบลท่าทอง อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก ทั้งขาเข้าและขาออก บริเวณสะพานลอยห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลพลาซ่า สาขาเชียงราย ตำบลเวียง อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย ผังขาเข้าจังหวัดเชียงราย

บริเวณสะพานลอยหน้าตลาดสด ปากอ้อม หมู่ที่ ๑๐ ตำบลปากอ้อม อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย ตลอดจนมีการติดป้ายไว้นิยามว่า “อยู่ด้วยกันด้วยความสามัคคีไม่ได้ ... ก็แบ่งแยกกันอยู่ มึงกับกู แยกแผ่นดินกันไปเลย” บนสะพานลอยย่านอนุสรณ์สถาน ถนนวิภาวดีรังสิต ใกล้สนามบินดอนเมือง กรุงเทพมหานคร การกระทำของจำเลยเป็นการใช้อำนาจหน้าที่ในตำแหน่งโดยมิชอบ และจำเลยยังไปกล่าวปราศรัยเพื่อยุยงส่งเสริมการชุมนุมของกลุ่ม นปช. อย่างต่อเนื่อง จนเป็นเหตุให้เกิดสถานการณ์ความรุนแรงขึ้นในพื้นที่กรุงเทพมหานคร เขตปริมณฑลและพื้นที่ต่าง ๆ ของประเทศในหลายพื้นที่ เป็นผลให้ประชาชนผู้บริสุทธิ์เสียชีวิต ได้รับบาดเจ็บและเกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติต้องเข้าควบคุมอำนาจในการปกครองประเทศ การกระทำของจำเลยเป็นผลโดยตรงให้เกิดผลกระทบต่อความไม่สงบเรียบร้อยของบ้านเมือง โดยเฉพาะการขึ้นปราศรัยของจำเลยเป็นการกล่าวยุยงเพื่อให้เกิดความไม่สงบ จึงเป็นการกระทำที่ปรากฏด้วยวาจา หรือวิธีอื่นใดอันมิใช่เป็นการกระทำภายในความมุ่งหมายแห่งรัฐธรรมนูญ และมีใช้เพื่อแสดงความคิดเห็นหรือติชมโดยสุจริต เพื่อให้เกิดความปั่นป่วนหรือกระด้างกระเดื่องในหมู่ประชาชนถึงขนาดที่จะก่อความไม่สงบขึ้นในราชอาณาจักร และเพื่อให้ประชาชนล่วงละเมิดกฎหมายแผ่นดิน ทั้งเป็นการสนับสนุนให้การชุมนุมของกลุ่ม นปช. ลุกลามขยายตัวอย่างกว้างขวางจนเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่อาจควบคุมสถานการณ์ให้เกิดความสงบขึ้นในบ้านเมืองได้ ดังจะเห็นได้จากการที่จำเลยกล่าวปราศรัยที่จังหวัดอุดรธานี ในชื่องาน “นปช. ลั่นกลองรบ ครั้งที่ ๒” การกระทำของจำเลยจึงเป็นการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบในการป้องกันมิให้เกิดความวุ่นวายหรือความไม่สงบขึ้นในบ้านเมือง อันเป็นหน้าที่โดยตรงของจำเลยในฐานะรักษาการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย จำเลยรับทราบแนวทางข้อเสนอของกลุ่ม นปช. แล้วละเว้นไม่ดำเนินการสั่งการ ตรวจสอบ หรือดำเนินการใด ๆ เพื่อระงับยับยั้งหรือป้องกันเหตุการณ์ความวุ่นวายที่จะเกิดขึ้น เหตุเกิดที่ตำบลปรุใหญ่ อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา ต่อเนื่องกับเขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ขอให้ลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ และมาตรา ๑๑๖ (๒) (๓) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒๓/๑ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๓๒ ประกอบมาตรา ๓๐ และ ๑๙๒

ในวันพิจารณาครั้งแรกจำเลยไม่มาศาลตามหมายเรียก และไม่สามารถจับจำเลยตามหมายจับได้ ภายในกำหนด จึงพิจารณาคดีโดยไม่ต้องกระทำต่อหน้าจำเลย แต่จำเลยตั้งทนายความมาดำเนินการแทน

และให้ถือว่าจำเลยให้การปฏิเสธตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๘ วรรคหนึ่ง วรรคสอง และมาตรา ๓๓ วรรคสาม

ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิจารณาแล้วพิพากษายกฟ้อง

โจทก์อุทธรณ์ต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา

พิเคราะห์พยานหลักฐานตามทางไต่สวนของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ประกอบสำนวนการไต่สวนของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ อุทธรณ์ของโจทก์ และคำแก้อุทธรณ์ของจำเลยแล้ว ข้อเท็จจริงเบื้องต้นรับฟังเป็นยุติได้ว่า ก่อนเกิดเหตุได้มีคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงปฏิรูปประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) ซึ่งมี นายสุเทพ เทือกสุบรรณ เป็นหนึ่งในแกนนำจัดการชุมนุมในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑลเพื่อต่อต้านรัฐบาลในขณะนั้นที่มีจำเลยเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย โดยการเคลื่อนไหวและชุมนุมมีการปิดการจราจรในถนนสำคัญ บุกรุกและยึดสถานที่ราชการหลายแห่ง ไล่ข้าราชการ พนักงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐออกจากสถานที่ราชการ เอาไขควงประทุเพื่อไม่ให้ข้าราชการ พนักงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐทำงาน โดยกระทรวงมหาดไทยถูกปิดยึดพื้นที่ทำให้ไม่สามารถเข้าไปปฏิบัติงานได้ตั้งแต่วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๕๖ เป็นระยะเวลานานประมาณ ๖ เดือน ต้องไปใช้สถานที่ชั่วคราวภายนอกหลายแห่ง เมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๖ ได้มีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๖ มีผลทำให้รัฐมนตรีทั้งคณะต้องพ้นจากตำแหน่ง แต่ต้องอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าคณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่จะเข้ารับหน้าที่ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๘๑ ขณะเกิดเหตุจำเลยรักษาการในตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจนถึงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ จำเลยจึงเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และเจ้าหน้าที่ของรัฐตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔ ทั้งเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา โดยจำเลยยังคงมีอำนาจหน้าที่เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการในกระทรวงมหาดไทย และรับผิดชอบในการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และผลสัมฤทธิ์ของงานในกระทรวงให้สอดคล้องกับนโยบายที่คณะรัฐมนตรีแถลงไว้ต่อรัฐสภา หรือที่คณะรัฐมนตรีกำหนดหรืออนุมัติ และมีอำนาจสั่งราชการและบังคับบัญชาเพื่อให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของรัฐมนตรีตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔

มาตรา ๒๐ และจำเลยมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบำบัดทุกข์บำรุงสุข การรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน การอำนวยความสะดวกของสังคม การส่งเสริมและพัฒนาการเมืองการปกครอง การพัฒนาการบริหารราชการส่วนภูมิภาค การปกครองท้องถิ่น การส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นและพัฒนาชุมชน การทะเบียนราษฎร ความมั่นคงภายใน กิจการสาธารณภัย และการพัฒนาเมืองและราชการอื่นตามที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทยหรือส่วนราชการที่สังกัดกระทรวงมหาดไทย ตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๓๐ วันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๗ ได้มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรงในเขตท้องที่ กรุงเทพมหานคร จังหวัดนนทบุรี อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี และอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ มีผลบังคับใช้ระหว่างวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๕๗ ถึงวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๗ ตามเอกสารหมาย จ. ๑๖ แผ่นที่ ๔๖๙ และแผ่นที่ ๔๗๐ จำเลยซึ่งรักษาการในตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย จึงเป็นรองประธานในคณะกรรมการบริหารสถานการณ์ฉุกเฉิน ตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๖ ตามเอกสารหมาย จ. ๙ แผ่นที่ ๓๗๑ ถึงแผ่นที่ ๓๗๙ นายกรัฐมนตรีได้มีคำสั่งนายกรัฐมนตรี ที่ พิเศษ ๑/๒๕๕๗ เรื่อง การจัดตั้งศูนย์รักษาความสงบ (ครส.) ตามเอกสารหมาย จ. ๑๖ แผ่นที่ ๔๗๓ ถึงแผ่นที่ ๔๗๕ วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ นายธงชัย แสงประทุม เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการ ที่ทำการปกครองจังหวัดนครราชสีมาจัดทำบันทึกข่าววิทยุในราชการกรมการปกครอง เรื่อง รายงานความเคลื่อนไหวของกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) ระบุว่า ๑. สถานการณ์ ด้วยในวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ เวลา ๙ ถึง ๑๗ นาฬิกา กลุ่ม นปช. จะจัดประชุมแกนนำ นปช. และสมาชิกทั่วประเทศในชื่องาน “นปช. ลั่นกลองรบ” ณ อาคารลิปตพัลลภฮอลล์ สนามกีฬาเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา คาดว่าจะมีสมาชิกร่วมประชุมประมาณ ๔,๐๐๐ คน ๒. การปฏิบัติ จัดเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองติดตามความเคลื่อนไหว และแจ้งตำรวจภูธรจังหวัดนครราชสีมา จัดเจ้าพนักงานตำรวจดูแลความสงบเรียบร้อย จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ โดย นายชยาวุธ จันทรวงผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา เป็นผู้ลงนามตามเอกสารหมาย จ. ๑๑ และส่งทางโทรสารไปตามลำดับสายงานและการบังคับบัญชาเพื่อเสนอต่อจำเลย ปลัดกระทรวงมหาดไทย และอธิบดีกรมการปกครอง ต่อมาวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ได้มีการชุมนุมดังกล่าวโดยมีการถ่ายทอดสด

ผ่านดาวเทียมของสถานีโทรทัศน์ช่องเอเชียอาฟเดทไปทั่วประเทศ ในเวลา ๑๓.๐๖ นาฬิกา นายณัฐวุฒิ ใสยเกื้อ ได้กล่าวปราศรัยเกี่ยวกับข้อเสนอของกลุ่ม นปช. ต่อจากนั้น จำเลยได้กล่าวปราศรัยมีข้อความตามฟ้องตามคำถอดแปลบันทึกเสียงเอกสารหมาย จ. ๑๒ แผ่นที่ ๓๙๐ ถึงแผ่นที่ ๓๙๑ หลังจากนั้น นายธงชัย จัดทำบันทึกข่าววิทยุในราชการกรมการปกครองฉบับลงวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ตามเอกสารหมาย จ. ๑๓ เสนอต่อจำเลย ปลัดกระทรวงมหาดไทยและอธิบดีกรมการปกครอง แต่จำเลยไม่ได้มีข้อสั่งการใด ต่อมา มีกลุ่มคนนำป้ายผ้าไวโอลปรากฎข้อความว่า “ประเทศนี้ไม่มีความยุติธรรม กุขอแยกเป็นประเทศล้านนา” ไปติดไว้บริเวณสะพานลอยข้ามถนนสายพิษณุโลก-นครสวรรค์ บริเวณหน้าวัดจุฬามณี หมู่ที่ ๔ ตำบลท่าทอง อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก ทั้งขาเข้าและขาออก บริเวณสะพานลอยห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลพลาซ่า สาขาเชียงราย ตำบลเวียง อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย ผังขาเข้าจังหวัดเชียงราย บริเวณสะพานลอยหน้าตลาดสด ปากออด้า หมู่ที่ ๑๐ ตำบลปากออด้า อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย ตามเอกสารหมาย จ. ๑๕ แผ่นที่ ๔๒๕ ถึงแผ่นที่ ๔๒๙ และข้อความว่า “อยู่ด้วยกันด้วยความสามัคคีไม่ได้ ...ก็แบ่งแยกกันอยู่ มึงกับกูแยกแผ่นดินกันไปเลย” ไปติดบนสะพานลอยย่านอนุสรณ์สถาน ถนนวิภาวดีรังสิต ใกล้สนามบินดอนเมือง กรุงเทพมหานคร ตามเอกสารหมาย จ. ๑๖ แผ่นที่ ๔๘๓ วันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๗ ได้มีประกาศเรื่อง พื้นที่ปรากฏเหตุการณ์อันกระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักร มีผลบังคับใช้ระหว่างวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๕๗ ถึงวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๕๗ ตามเอกสารหมาย จ. ๑๖ แผ่นที่ ๔๙๘ และแผ่นที่ ๔๙๙ และได้มีคำสั่งกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรที่ ๑๑๐/๒๕๕๗ เรื่อง การจัดตั้งศูนย์อำนวยการรักษาความสงบเรียบร้อย (ศอ.รส.) ตามเอกสารหมาย จ. ๑๖ แผ่นที่ ๕๐๐ และแผ่นที่ ๕๐๑ วันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๕๗ มีกลุ่มผู้ชุมนุมกล่าวทางโทรทัศน์ช่องเอเชียอาฟเดทที่ห้างสรรพสินค้า อิมพีเรียลเวิลด์ลาดพร้าว ชักชวนกลุ่มมวลชนมาชุมนุมและปิดล้อมสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี เพื่อไม่ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ข้าราชการ และลูกจ้างปฏิบัติงานได้ ต่อมาวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๗ ได้มีผู้ชุมนุมปิดล้อมสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ วันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ คณะรักษาความสงบแห่งชาติเข้าควบคุมอำนาจในการปกครองประเทศ เป็นเหตุให้จำเลยพ้นจากการรักษาการในตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย โจทก์ส่งรายงาน เอกสารและความเห็นไปยังอัยการสูงสุด เพื่อดำเนินการฟ้องจำเลย อัยการสูงสุดเห็นว่ารายงาน เอกสาร และความเห็นที่โจทก์ส่งให้ยังไม่สมบูรณ์พอ

ที่จะดำเนินคดีได้ จึงมีการตั้งคณะกรรมการร่วมระหว่างผู้แทนฝ่ายอัยการสูงสุดและผู้แทนฝ่ายโจทก์ เพื่อดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐาน แต่คณะกรรมการร่วมดังกล่าวไม่อาจหาข้อยุติเกี่ยวกับการดำเนินการฟ้องคดีได้ ตามเอกสารหมายเลข จ. ๘ แผ่นที่ ๓๖๔ ถึงแผ่นที่ ๓๖๗ โจทก์จึงอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๗ วรรคสาม ฟ้องจำเลยเป็นคดีนี้

ปัญหาต้องวินิจฉัยตามอุทธรณ์ของโจทก์ประการแรกมีว่า จำเลยกระทำความผิดฐานเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือโดยทุจริต และฐานเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติในตำแหน่งหรือหน้าที่ หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริตตามฟ้องหรือไม่ องค์คณะวินิจฉัยอุทธรณ์เห็นว่า แม้จำเลยจะมีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลการปฏิบัติราชการหรือสั่งราชการและบังคับบัญชา เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายในการบริหารงานที่รับผิดชอบซึ่งในคดีนี้คือการรักษาความสงบเรียบร้อย แต่การจะวินิจฉัยว่าจำเลยกระทำความผิดตามที่โจทก์อุทธรณ์หรือไม่ ย่อมต้องพิจารณาว่าจำเลยมีหน้าที่ต้องปฏิบัติ แต่ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวหรือไม่ ในข้อนี้ได้ความว่าการรายงานความเคลื่อนไหวของกลุ่ม นปช. ที่จะจัดการชุมนุมในวันเวลาเกิดเหตุ ตามบันทึกข่าววิทยุในราชการกรมการปกครองเอกสารหมายเลข จ. ๑๑ แผ่นที่ ๓๘๔ ถึงแผ่นที่ ๓๘๖ เป็นกรณีที่ นายชยารุท รายงานสถานการณ์ก่อนเกิดเหตุให้ผู้บังคับบัญชาทราบตามลำดับชั้นจนถึงจำเลย ส่วนการเผชิญเหตุและการจัดการชุมนุมนั้น จังหวัดนครราชสีมาได้มีคำสั่งตั้งคณะกรรมการที่รับผิดชอบดูแลเป็นการเฉพาะอยู่แล้วตามสำเนาคำสั่งจังหวัดนครราชสีมาที่ ๓๑๘๕/๒๕๕๖ เอกสารหมายเลข จ. ๕๐ แผ่นที่ ๑๓๙๔ ถึงแผ่นที่ ๑๔๐๐ ซึ่งได้ความจากคำเบิกความนายธงชัย แสงประทุม และ นายชยารุท พยานโจทก์ว่า หากเกิดความไม่สงบเรียบร้อยขึ้น คณะกรรมการมีอำนาจที่จะสั่งการให้เจ้าพนักงานตำรวจดำเนินการเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยได้ ซึ่งเป็นคำสั่งในรูปคณะกรรมการ ไม่ต้องขออนุมัติจากผู้บังคับบัญชาอีก ทั้งตามสำเนาทันทีข่าววิทยุในราชการกรมการปกครองเอกสารหมายเลข จ.๑๑ ดังกล่าว ปรากฏว่ามีการจัดเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองติดตามความเคลื่อนไหวและแจ้งตำรวจจังหวัดนครราชสีมาให้จัดเจ้าพนักงานตำรวจดูแลความสงบเรียบร้อย แสดงให้เห็นว่าการดูแลความสงบเรียบร้อยในเหตุการณ์การชุมนุมของกลุ่ม นปช. ที่จะมีขึ้นนั้นได้มีการดูแลและสั่งการในเบื้องต้นตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการที่จังหวัดนครราชสีมาตั้งขึ้นโดยครบถ้วนแล้ว

แม้ นายชยารุท ส่งบันทึกข่าวดังกล่าวให้ผู้บังคับบัญชารวมถึงจำเลยทราบ แต่ขณะนั้น ก็ยังไม่มีแนวโน้มว่าจะเกิดเหตุร้ายแรงใดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ได้ความว่าการชุมนุมของกลุ่ม นปช. จัดขึ้นในอาคารลิปตพัลลภฮอลล์ สนามกีฬาเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา อันเป็นสถานที่ปิด ไม่ปรากฏพยานหลักฐานจากทางใดส่วนว่าการชุมนุมที่กลุ่ม นปช. จัดขึ้นนั้นจะก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือความไม่สงบหรือก่อเหตุร้ายด้วยอาวุธหรือประการอื่น แต่อย่างไร กลับได้ความจาก นายธงชัย และ นายชยารุท ว่า การชุมนุมของกลุ่ม นปช. ในวันดังกล่าวเป็นไปโดยสงบ คงมีเพียงการขึ้นกล่าวปราศรัยของแกนนำผู้ชุมนุมแล้วยุติการชุมนุมเองในเวลา ๑๘ นาฬิกาเศษ โดยไม่ได้เกิดเหตุร้ายหรือความรุนแรงใด ๆ ขึ้น จึงไม่มีเหตุหรือความจำเป็นใดที่จำเลยจะต้องมีคำสั่งให้ดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งอีก ส่วนการที่จำเลยขึ้นกล่าวปราศรัยในที่ชุมนุมของกลุ่ม นปช. ด้วยถ้อยคำตามฟ้องนั้น องค์คณะวินิจฉัยอุทธรณ์เห็นว่า ในช่วงเวลาดังกล่าว บ้านเมืองอยู่ในสภาพแบ่งเป็นฝักเป็นฝ่าย อันสืบเนื่องมาจากความคิดเห็นทางการเมืองไม่ตรงกัน มีการชุมนุมของกลุ่ม กปปส. เพื่อต่อต้านการบริหารประเทศของรัฐบาลที่มี นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี และจำเลยเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ส่วนกลุ่ม นปช. ก็ได้จัดการชุมนุมเพื่อต่อต้านหรือแสดงความไม่เห็นด้วยกับการชุมนุมของกลุ่ม กปปส. เหตุการณ์ความไม่สงบดังกล่าวถึงขนาดมีการปิดกั้นสถานที่ราชการและกดดันรัฐบาลในขณะนั้นให้ยุบสภาเพื่อจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่ นอกจากจำเลยจะรักษาการในตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยแล้ว ยังมีตำแหน่งหัวหน้าพรรคเพื่อไทยซึ่งเป็นพรรครัฐบาล โดยได้ความจาก นายธงชัย ว่า จำเลยมาในที่ชุมนุมของกลุ่ม นปช. เมื่อเวลา ๑๘ นาฬิกา อันเป็นเวลานอกเวลาราชการแล้ว การเข้ามีส่วนร่วมในการชุมนุมดังกล่าวจึงน่าจะเป็นการกระทำไปในฐานะที่เป็นหัวหน้าพรรคเพื่อไทย ซึ่งไม่ได้เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของรักษาการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย แม้คำกล่าวเกี่ยวกับอาวุธปืนที่ว่า “ตนเองในฐานะนายทะเบียนอาวุธปืน ขอเตือนพี่น้องประชาชนทั้งหมดรวมทั้งฝ่ายที่คิดจะทำอะไรกับประเทศชาติและทำกับประชาชนว่า คนไทยเนี่ยมีอาวุธปืนอยู่ในประเทศ สิบล้านกระบอกนะครับพี่น้อง เป็นอาวุธปืนที่ใช้สำหรับป้องกันตนเอง เพราะฉะนั้น ใครที่พุดดูถูกพลังของประชาชนก็ให้มันรู้ไป...” ก็เป็นคำกล่าวเพื่อต้องการให้ทราบว่า ปัจจุบันประชากรไทยมีอาวุธปืนที่ถูกต้องตามกฎหมายไว้ป้องกันตนเองและทรัพย์สินจำนวนเท่าใด จำเลยมิได้กล่าวปราศรัยยั่วยุ ปลุกกระดมให้ประชาชนที่ครอบครองอาวุธดังกล่าว นำอาวุธปืนออกมากระทำการใดที่มีขอบด้วยกฎหมาย คำกล่าวปราศรัยของจำเลยจึงมีลักษณะสื่อสารออกไปด้วยอารมณ์โกรธและไม่พอใจกลุ่ม กปปส.

ที่กระทำต่อรัฐบาล ซึ่งจำเลยเห็นว่าไม่เป็นธรรมและไม่เป็นไปตามบทกฎหมาย พฤติการณ์ที่จำเลยไม่ได้สั่งการต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ให้ดำเนินการใดเกี่ยวกับการชุมนุมของกลุ่ม นปช. แต่กลับเข้าร่วมการชุมนุมด้วยการขึ้นกล่าวปราศรัยในที่ชุมนุม จึงยังไม่พอเพียงว่าจำเลยมีเจตนาปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใดหรือโดยทุจริต หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติในตำแหน่งหรือหน้าที่ หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต อันจะเป็นความผิดตามที่โจทก์ฟ้อง ที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองวินิจฉัยมาชอบแล้ว อุทธรณ์ของโจทก์ข้อนี้ฟังไม่ขึ้น

คดีมีปัญหาต้องวินิจฉัยตามอุทธรณ์ของโจทก์ประการต่อไปว่า โจทก์มีอำนาจฟ้องคดีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๖ (๒) (๓) หรือไม่ องค์คณะวินิจฉัยอุทธรณ์เห็นว่า โจทก์ฟ้องกล่าวหาว่าจำเลยกระทำให้ปรากฏแก่ประชาชนด้วยวาจา หนังสือ หรือวิธีอื่นใด เพื่อให้เกิดความปั่นป่วนหรือกระด้างกระเดื่องในหมู่ประชาชน และเพื่อให้ประชาชนล่วงละเมิดกฎหมายแผ่นดิน อันเป็นความผิดต่อความมั่นคงของรัฐบาลในราชอาณาจักร โดยบรรยายฟ้องถึงการกระทำของจำเลยกล่าวถึงการชุมนุมของกลุ่ม นปช. ที่มีการถ่ายทอดสดผ่านดาวเทียมของสถานีโทรทัศน์ช่องเอเซียฮัพเทค ข้อเสนอในที่ชุมนุมหลายประการ เช่น ให้เร่งรัดดำเนินคดีแก่กลุ่มของ นายสุเทพ เทือกสุบรรณ ที่เคลื่อนไหวในนามกลุ่ม กปปส. ให้ นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ซึ่งเป็นนายกรัฐมนตรีที่มาจากการเลือกตั้ง โดยขอไม่ต้องไปรับทราบข้อกล่าวหาที่สำนักงาน ป.ป.ช. ให้เตรียมความพร้อมหากจำเป็นต้องตั้งที่ทำการรัฐบาลในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ฯลฯ แล้วจำเลยได้ขึ้นปราศรัยในที่ชุมนุมโดยกล่าวข้อความทำนองรับข้อเสนอและข้อเรียกร้องของกลุ่ม นปช. ไปดำเนินการ ทั้งปลุกเร้าให้กลุ่ม นปช. ต่อสู้เพื่อรักษาไว้ซึ่งอำนาจอธิปไตย ตลอดจนเตรียมความพร้อมทุกอย่างเพื่อเข้าสู่สถานการณ์แตกหัก โดยมีรายละเอียดดังที่โจทก์บรรยายฟ้อง ซึ่งได้ความว่าในเวลาต่อมาได้มีผู้นำแผ่นป้ายข้อความยุ้งทำทายให้แบ่งแยกประเทศไปติดตามที่สาธารณะหลายแห่ง เฉพาะในท้องที่ตำบลท่าทอง อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก มีผู้นำป้ายข้อความ “ประเทศนี้ไม่มีความยุติธรรม กูขอแยกเป็นประเทศล้านนา” ไปติดที่สะพานลอย ถนนพิษณุโลก-นครสวรรค์ อันเห็นได้ว่าเป็นกรณีสืบเนื่องจากการชุมนุมของกลุ่ม นปช. และการขึ้นกล่าวปราศรัยของจำเลยในการชุมนุมดังกล่าวที่จังหวัดนครราชสีมา และในเหตุดังกล่าวนี้ ร้อยโท ปัญญา บุบผานนท์ กับพวก ได้กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวน สถานีตำรวจภูธรเมืองพิษณุโลกให้ดำเนินคดีแก่ผู้กระทำผิดแล้ว นอกจากนี้ ยังได้ความว่าเมื่อวันที่

๔ มีนาคม ๒๕๕๗ นางแนนน้อย อัสวนิตกร ได้นำการกล่าวคำปราศรัยของจำเลยในที่ชุมนุมของกลุ่ม นปช. ครึ่งดังกล่าว อันเป็นการกระทำเดียวกันกับคดีนี้ไปกล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวน สถานีตำรวจภูธรเมืองพิษณุโลกให้ดำเนินคดีแก่จำเลยด้วย ซึ่งการดำเนินคดีตามที่ได้มีการกล่าวโทษ ดังที่กล่าวมาแล้วนั้น ได้รับความต่อมาว่าพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรเมืองพิษณุโลกได้ดำเนินการสอบสวน ไปตามอำนาจและหน้าที่ ผลการดำเนินการในคดีที่ ร้อยโท ปัญญา กล่าวโทษ ไม่ปรากฏว่าผู้ใดเป็นผู้กระทำความผิด จึงเห็นควรงดการสอบสวน ส่วนคดีที่ นางแนนน้อย กล่าวโทษเห็นว่าการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด จึงเห็นควรสั่งไม่ฟ้อง และพนักงานอัยการจังหวัดพิษณุโลกได้มีคำสั่งตามความเห็นของพนักงานสอบสวน ทั้ง ๒ คดี ตามสำเนารายงานการสอบสวนเอกสารหมาย จ. ๓๑ แผ่นที่ ๙๐๔ ถึงแผ่นที่ ๙๐๗ กับเอกสารหมาย จ. ๓๓ แผ่นที่ ๙๗๐ และแผ่นที่ ๙๗๑ ตามลำดับ โดยที่เหตุคดีนี้เกิดเมื่อปี ๒๕๕๗ อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการดำเนินคดีแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐย่อมต้องบังคับตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ กล่าวเฉพาะการดำเนินคดีแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐตามมาตรา ๑๙ (๓) บัญญัติให้อำนาจและหน้าที่ไต่สวน และวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐร้ายผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หาได้บัญญัติให้อำนาจหน้าที่ดำเนินคดีในความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๖ ด้วยไม่ อันเป็นบทบัญญัติที่แตกต่างจากพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๒๘ ประกอบมาตรา ๓๐ ที่บัญญัติให้อำนาจดำเนินการในคดีที่มีการกระทำอันเป็นกรรมเดียว ผิดต่อกฎหมายหลายบทและบทใดบทหนึ่งอยู่ในอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และคดีที่มีการกระทำความผิดเกี่ยวข้อกัน แต่อย่างไร โจทก์ย่อมไม่มีอำนาจรับหรือยกข้อกล่าวหา ในชั้นสอบสวนความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๖ (๒) (๓) มาดำเนินการอีก และต้องถือว่าได้มีการดำเนินคดีแก่จำเลยในการกระทำเดียวกันโดยเจ้าพนักงานที่มีอำนาจและหน้าที่ ตามกฎหมายที่ใช้บังคับในขณะนั้นตั้งแต่ปี ๒๕๕๗ จนพนักงานอัยการจังหวัดพิษณุโลกมีคำสั่งเด็ดขาด ไม่ฟ้องจำเลยโดยไม่ปรากฏว่า มีการดำเนินการไปโดยไม่สุจริตอย่างไร ผลของคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี ของพนักงานอัยการจังหวัดพิษณุโลกดังกล่าวจึงต้องบังคับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๗ กล่าวคือ ห้ามมิให้มีการสอบสวนเกี่ยวกับบุคคลนั้นในเรื่องเดียวกันนั้นอีก ที่โจทก์อุทธรณ์ว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑

ประกาศใช้บังคับเมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๖๑ ซึ่งมาตรา ๒๘ ประกอบมาตรา ๓๐ ให้อำนาจโจทก์ไต่สวนข้อเท็จจริงคดีที่เกี่ยวข้องกับความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการได้นั้น องค์คณะวินิจฉัยอุทธรณ์เห็นว่าเมื่อเจ้าพนักงานดำเนินคดีตามอำนาจและหน้าที่โดยพนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีตามข้อกล่าวหาแล้วมีผลเท่ากับว่าได้มีการดำเนินการต่อจำเลยในการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๖ (๒) (๓) ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา อันเป็นกฎหมายอื่นเสร็จสิ้นแล้วทั้งไม่ปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่าการดำเนินการนั้นไม่เที่ยงธรรม ดังนั้น การที่โจทก์จะยกเรื่องเดียวกันนี้ขึ้นพิจารณาตามอำนาจหน้าที่อีกครั้งจึงต้องอยู่ในบังคับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๕๕ กล่าวคือ ต้องมีหลักฐานปรากฏชัดแจ้งและโจทก์เห็นว่าเป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง เมื่อไม่ปรากฏข้อเท็จจริงที่ว่านี้โจทก์จึงไม่มีอำนาจไต่สวนในเรื่องเดียวกันและไม่มีอำนาจฟ้องจำเลยในข้อหาความผิดนี้ ที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองวินิจฉัยปัญหานี้มาจึงชอบแล้ว อุทธรณ์ข้อนี้ของโจทก์ฟังไม่ขึ้นเช่นกัน พิพากษายืน.

นายสิทธิศักดิ์ วนะชิก

นายภพพิสิษฐ์ สุขะพิสิษฐ์

นายเอกศักดิ์ ยันตรปกรณ

นายภัทรศักดิ์ วรรณแสง

นายอุดม วัตรธรรม

นายเจียรดนัย ธรรมดุษฎี

นายสมเกียรติ ตั้งสกุล

นางอโนชา ชีวิโตโสภณ

นายสันติชัย วัฒนวิทย์กรรม